

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΔΕΚΑΤΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 8.10.2024, με την ακόλουθη σύνθεση: Ευαγγελία – Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομάτη και Νικόλαος Βόγκας, Σύμβουλοι, Ευθύμιος Καρβέλης (εισηγητής) και Αθανασία Σιδηροπούλου, Πάρεδροι, οι οποίοι μετέχουν με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε η Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Ευαγγελία Σεραφή, ως νόμιμη αναπληρώτρια του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Μαρία Φορτσερά, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από 20.7.2020 (Α.Β.Δ. 1178/23.7.2020) έφεση των **α)** ..., **β)** ... και **γ)** ... υπό την ιδιότητά τους ως τέως ομόρρυθμων εταίρων της εταιρείας με την επωνυμία «... Ο.Ε.», οι οποίοι παραστάθηκαν δια του πληρεξουσίου δικηγόρου τους Σπυρίδωνος Χριστοφορίδη (Α.Μ./Δ.Σ.Θ. 5899).

Κατά **α)** του Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπούμενου στην παρούσα δίκη από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (βλ. άρθρο 32 του ν. 4921/2022, Α'75), ο οποίος παραστάθηκε δια δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 του πληρεξουσίου δικηγόρου Κωνσταντίνου Δάμη (Α.Μ./Δ.Σ.Α. 15125) και **β)** της 781/30.6.2020 απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης του Προέδρου – Γενικού Διευθυντή του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε :

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο των εκκαλούντων, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της έφεσης.

Την Αντεπίτροπο της Επικρατείας, η οποία πρότεινε την παραδοχή της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη (άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020).

**Αφού άκουσε την εισήγηση του Παρέδρου Ευθυμίου Καρβέλη
Μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου**

Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο και αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Με την κρινόμενη έφεση, για την οποία έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (βλ. το με κωδικό πληρωμής 34368469795009250070 ηλεκτρονικό παράβολο της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων), όπως οι λόγοι αυτής αναπτύσσονται με το από 12.9.2023 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ζητείται η ακύρωση της 781/30.6.2020 απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης του Προέδρου – Γενικού Διευθυντή του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (Ε.Ι.Ε.Α.Δ.), με την οποία επιβλήθηκε σε βάρος της ομόρρυθμης εταιρείας με την επωνυμία «... ΟΕ» δημοσιονομική διόρθωση ποσού 13.920 ευρώ, που αντιστοιχεί στο 80% της εγκριθείσας ενίσχυσής της (17.400 ευρώ) στο πλαίσιο της πράξης «Διαρθρωτική προσαρμογή εργαζομένων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που απασχολούν 1-49 άτομα εντός της οικονομικής κρίσης (πρόσκληση Β)» του συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από εθνικούς πόρους Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» του ΕΣΠΑ 2007-2013. Όμως, η απόφαση αυτή - ως εκδοθείσα κατά ανύπαρκτου νομικού προσώπου, αφού η προαναφερόμενη ομόρρυθμη εταιρεία είχε ήδη λυθεί κατά το έτος 2015 δυνάμει του από 6.2.2015 ιδιωτικού συμφωνητικού λύσης της – αντικαταστάθηκε, μετά από την άσκηση της κρινόμενης έφεσης και πριν από τη συζήτηση της υπόθεσης, με την 654 Οικ./24.3.2022 απόφαση του Προέδρου – Γενικού Διευθυντή του Ε.Ι.Ε.Α.Δ., με την οποία η ως άνω δημοσιονομική διόρθωση επιβλήθηκε σε βάρος των ήδη εκκαλούντων, υπό την ιδιότητά τους ως τέως ομόρρυθμων εταίρων της

προαναφερόμενης εταιρείας. Συνεπώς, η κρινόμενη έφεση στρέφεται πλέον παραδεκτώς μόνο κατά της ως άνω 654 Οικ./24.3.2022 απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης του Προέδρου – Γενικού Διευθυντή του Ε.Ι.Ε.Α.Δ. (βλ. άρθρο 306 περ. στ του ν. 4700/2020).

2. Επειδή, με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1083/2006 του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2006 “Περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999” (ΕΕ L 210/25 της 31.7.2006), όπως εξειδικεύτηκε με τον εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΚ) 1828/2006 της Επιτροπής της 8ης Δεκεμβρίου 2006 “για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού (Ε.Κ.) αριθμ. 1083/2006 του Συμβουλίου (...)” (ΕΕ L 371/1 της 27.12.2006), θεσπίστηκε ένα αποκεντρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων των διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, τα κράτη μέλη έχουν την “πρωταρχική ευθύνη” για την υλοποίηση και τον έλεγχο των συγχρηματοδοτούμενων από ευρωπαϊκούς πόρους πράξεων που εντάσσονται στο πλαίσιο εγκεκριμένων επιχειρησιακών προγραμμάτων. Ειδικότερα, από τα άρθρα 70 και 98 του ως άνω Κανονισμού 1083/2006, σε συνδυασμό με τα άρθρα 12 έως 25 και 27 έως 38 του Κανονισμού 1828/2006, συνάγεται ότι το κράτος - μέλος υποχρεούται να οργανώσει αξιόπιστο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, το οποίο να εξασφαλίζει, μεταξύ άλλων, την επιτυχή εκτέλεση των επιμέρους ενεργειών, την πρόληψη και διόρθωση των «παρατυπιών» καθώς και την ακύρωση, σε περίπτωση παράτυπων δαπανών, του συνόλου ή μέρους της δημόσιας, ενωσιακής και εθνικής, συνεισφοράς επιχειρησιακού προγράμματος, μέσω της επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων, και την ανάκτηση των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων πόρων από τους φορείς (δημόσιους ή ιδιωτικούς/φυσικά ή νομικά πρόσωπα), στους οποίους διατέθηκαν (βλ. ΣτΕ Ολομ. 909/2021 σκ. 22 και 23). Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 70 του Κανονισμού 1083/2006 ορίζεται ότι “1. Τα κράτη μέλη είναι αρμόδια για τη διαχείριση και τον έλεγχο των επιχειρησιακών προγραμμάτων, ιδίως λαμβάνοντας τα ακόλουθα μέτρα: α) ... β) προλαμβάνουν, εντοπίζουν και διορθώνουν παρατυπίες και

ανακτούν αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά μαζί με τους τόκους υπερημερίας, ανάλογα με την περίπτωση ...”, ενώ στο άρθρο 98 του ίδιου Κανονισμού ορίζεται ότι: “1. Τα κράτη μέλη φέρουν την πρωταρχική ευθύνη για τη διερεύνηση των παρατυπιών, ενεργώντας βάσει στοιχείων για οποιαδήποτε μείζονος σημασίας μεταβολή, η οποία επηρεάζει τη φύση ή τους όρους υλοποίησης ή τον έλεγχο πράξεων ή επιχειρησιακών προγραμμάτων καθώς και για τη διενέργεια των απαιτούμενων δημοσιονομικών διορθώσεων. Το κράτος μέλος προβαίνει στις απαιτούμενες δημοσιονομικές διορθώσεις όσον αφορά τις μεμονωμένες ή συστημικές παρατυπίες που διαπιστώνονται σε πράξεις ή επιχειρησιακά προγράμματα. Οι διορθώσεις που διενεργούνται από το κράτος μέλος συνίστανται στην ακύρωση του συνόλου ή μέρους της δημόσιας συνεισφοράς του επιχειρησιακού προγράμματος. Το κράτος μέλος λαμβάνει υπόψη τη φύση και τη σοβαρότητα των παρατυπιών καθώς και την οικονομική απώλεια του Ταμείου ...”. Συναφώς, στο σημείο 3 του άρθρου 2 του ίδιου Κανονισμού ως “πράξη” ορίζεται “έργο ή ομάδα έργων που επιλέγονται από τη διαχειριστική αρχή του οικείου επιχειρησιακού προγράμματος ή με ευθύνη της σύμφωνα με κριτήρια που καθορίζονται από την επιτροπή παρακολούθησης και υλοποιούνται από έναν ή περισσότερους δικαιούχους προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του άξονα προτεραιότητας με τον οποίο σχετίζονται”, ενώ στο σημείο 7 του ίδιου άρθρου ως “παρατυπία” ορίζεται “κάθε παράβαση διάταξης του κοινοτικού δικαίου, η οποία προκύπτει από πράξη ή παράλειψη οικονομικού φορέα και η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει το γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τον καταλογισμό στον κοινοτικό προϋπολογισμό αδικαιολόγητης δαπάνης”. Επίσης, στο άρθρο 13 του Κανονισμού 1828/2006 ορίζεται ότι: “1. Για την επιλογή και την έγκριση πράξεων ... η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει ότι οι δικαιούχοι γνωρίζουν τους ειδικούς όρους σχετικά με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θα παρασχεθούν στο πλαίσιο της πράξης, το σχέδιο χρηματοδότησης, την προθεσμία εκτέλεσης, καθώς και τα δημοσιονομικά ή άλλα στοιχεία που πρέπει να τηρούνται και να κοινοποιούνται ... 2. Οι επαληθεύσεις που διενεργεί η διαχειριστική αρχή δυνάμει του άρθρου 60 στοιχείο β) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 καλύπτουν τις διοικητικές, δημοσιονομικές, τεχνικές και φυσικές πτυχές των πράξεων, όπως

ενδείκνυται. Οι επαληθεύσεις εξασφαλίζουν ότι οι δηλωθείσες δαπάνες είναι πραγματικές, ότι τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες παρασχέθηκαν σύμφωνα με τις αποφάσεις έγκρισης, ότι οι αιτήσεις επιστροφής δαπανών από το δικαιούχο είναι ορθές και ότι οι πράξεις και οι δαπάνες είναι σύμφωνες με τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες... Οι επαληθεύσεις περιλαμβάνουν τις ακόλουθες διαδικασίες: α) διοικητικές επαληθεύσεις για κάθε αίτηση επιστροφής δαπανών από τους δικαιούχους, β) επιτόπιες επαληθεύσεις επιμέρους πράξεων...”. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι σε περίπτωση διαπίστωσης παρατυπίας επί συγχρηματοδοτούμενων από ευρωπαϊκούς πόρους πράξεων το κράτος μέλος προβαίνει στη δημοσιονομική διόρθωση και ανάκτηση της σχετικής ενίσχυσης. Στην έννοια δε της παρατυπίας εμπίπτει, μεταξύ άλλων, κάθε παρέκκλιση από το πλέγμα των ενωσιακών και εθνικών (βλ. ΔΕΕ απόφαση της 26ης Μαΐου 2016, C-260/14 και C-261/2014 σκ. 36-37) ρυθμίσεων που διέπουν την επιλεξιμότητα συγκεκριμένης ενίσχυσης και, ειδικότερα, των ρυθμίσεων εκείνων που θέτουν τους όρους από τους οποίους εξαρτήθηκε η χορήγηση της ενίσχυσης. Περαιτέρω, δυνάμει της παραγράφου 2 πρώτο εδάφιο του άρθρου 98 του Κανονισμού 1083/2006 η αρμόδια αρχή οφείλει, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, να καθορίζει το ποσό της δημοσιονομικής διόρθωσης λαμβάνοντας υπόψη τρία κριτήρια, ήτοι τη φύση της παρατυπίας που διαπιστώθηκε, τη σοβαρότητά της και την οικονομική ζημία που προκάλεσε στο οικείο Ταμείο. Στο πλαίσιο της υποχρέωσης αυτής, όταν πρόκειται για μεμονωμένη και όχι συστηματική παρατυπία η αρμόδια αρχή θα πρέπει οπωσδήποτε να προχωρήσει σε κατά περίπτωση εξέταση, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, οι οποίες ασκούν επιρροή υπό το πρίσμα των τριών κριτηρίων (βλ. ΔΕΕ απόφαση της 14ης Ιουλίου 2016, C-406/14 σκ. 46-48).

3. Για την εφαρμογή των ανωτέρω Κανονισμών σε εθνικό επίπεδο δημοσιεύθηκε ο νόμος 3614/2007 “Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013”. Κατ’ εξουσιοδότηση του άρθρου 26 του νόμου αυτού εκδόθηκε η υπ’ αριθμ. 14053/ΕΥΣ 1749/27.3.2008 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών με τίτλο: “Υπουργική απόφαση συστήματος διαχείρισης” (ΦΕΚ Β’ 540) (εν συντομία

ΥΠΑΣΥΔ). Στο Κεφάλαιο Δ αυτής με τον τίτλο “Σύστημα δημοσιονομικών διορθώσεων και διαδικασίες ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού για την υλοποίηση προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013, σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 3614/2007”, το οποίο τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε αρχικά με την 43804/ΕΥΘΥ 2041/7.9.2009 όμοια (Β΄ 1957) και εν συνεχεία με την υπ’ αριθμ. 5058/ΕΥΘΥ 138/5.2.2013 απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (ΦΕΚ Β΄ 292), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: “Άρθρο 7 Για τους σκοπούς της παρούσας νοούνται ως: “Παρατυπία: κάθε παράβαση διάταξης κοινοτικού δικαίου η οποία προκύπτει από πράξη ή παράλειψη οικονομικού φορέα και η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει το γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τον καταλογισμό στον προϋπολογισμό αδικαιολόγητης δαπάνης. Δημοσιονομική διόρθωση: Η ακύρωση του συνόλου ή μέρους της Κοινοτικής ή Εθνικής συμμετοχής σε ένα έργο ή πράξη, στο πλαίσιο της συγχρηματοδότησής του από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2007-2013, η οποία είναι ανάλογη της παράτυπης δαπάνης που διαπιστώνεται”... Άρθρο 8 1. Οι διαδικασίες δημοσιονομικής διόρθωσης και η ανάκτηση των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού ή τον προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την υλοποίηση έργων συγχρηματοδοτούμενων στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007-2013 εφαρμόζονται: (α) ... (β) από ... τους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, κατόπιν διοικητικής ή επιτόπιας επαλήθευσης που διενεργούν σε πράξεις των οποίων έχουν αναλάβει τη διαχείριση ... 2. Οι διοικητικές ή επιτόπιες επαληθεύσεις που διενεργούν τα ανωτέρω όργανα αφορούν και τη διαπίστωση της τήρησης των δεσμεύσεων που προβλέπονται στην απόφαση χρηματοδότησης/ένταξης πράξης ή στη σύμβαση που υπογράφει ο δικαιούχος με την αρμόδια αρχή, μετά την ολοκλήρωση της υλοποίησης της πράξης και σε χρονικό ορίζοντα που προβλέπεται στην απόφαση ή στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο ... Άρθρο 13 1. Στην απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης αναφέρονται τα στοιχεία ταυτότητας του έργου του δικαιούχου και της παρατυπίας.

(α) Ο φορέας ή οι φορείς (φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή δημόσιες υπηρεσίες) στους οποίους επιβάλλονται δημοσιονομικές διορθώσεις, (β) το ύψος των δημοσίων δαπανών που αυτή αφορά, (γ) Η αναλυτική αιτιολογία της δημοσιονομικής διόρθωσης, με ειδική αναφορά στις διατάξεις που παραβιάστηκαν καθώς και στον τρόπο παραβίασής τους, (δ) η αιτιολογημένη πρόταση για τη συνέχιση ή τη διακοπή της χρηματοδότησης, καθώς και το ύψος αυτής. 2. Στην περίπτωση που προβλέπεται ανάκτηση στην απόφαση παρατίθεται, πέραν των ανωτέρω, εισήγηση προς το διατάκτη για την έκδοση απόφασης ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών και αναφέρονται: (α) ο φορέας ή οι φορείς (φυσικά ή νομικά πρόσωπα (ΝΠΙΔ, ΝΠΔΔ) από τους οποίους αναζητούνται τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά, καθώς και τα τυχόν συνυπόχρεα αυτών πρόσωπα. (β) το αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέν ποσό, το οποίο περιλαμβάνει και τόκους σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 15 της παρούσας, (γ) η αιτία της επιστροφής του ποσού ...” .

4. Με το άρθρο 1 της υπ’ αριθμ. 3.35560/οικ.6.8852/2013 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλειας και Πρόνοιας (ΦΕΚ Β’ 3361/ 30.12.2013) ορίστηκε το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (Ε.Ι.Ε.Α.Δ.) ως Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης του συγχρηματοδοτούμενου από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης Επιχειρησιακού Προγράμματος “Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού”, στο πλαίσιο δε αυτό με το άρθρο 3 της ίδιας ΚΥΑ ορίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι “Σε περιπτώσεις που διαπιστωθεί βάσει των επαληθεύσεων που διενεργεί αχρεωστήτως καταβληθείσα δαπάνη, ο Γενικός Διευθυντής και Πρόεδρος ΔΣ του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (Ε.Ι.Ε.Α.Δ.) εκδίδει την απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης για την ανάκτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΥΠΑΣΥΔ (ΦΕΚ 540/Τ.Β./27.3.2008), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει”.

5. Περαιτέρω, κατ’ εξουσιοδότηση της παρ. 5 του άρθρου 10 του ν. 3614/2007 και στο πλαίσιο του ως άνω συγχρηματοδοτούμενου από ευρωπαϊκούς πόρους Επιχειρησιακού Προγράμματος “Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013”, εκδόθηκε η υπ’ αριθμ. 0.18806/Οικ.3.3072/18.10.2010 κοινή απόφαση των

Υπουργών Οικονομικών, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης “Διαρθρωτική προσαρμογή εργαζομένων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, που απασχολούν 1-49 άτομα, εντός της οικονομικής κρίσης (ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ Β΄)” (ΦΕΚ Β΄ 1658), στην οποία ορίζονται τα εξής: “Άρθρο 1 Το Πρόγραμμα “Διαρθρωτική προσαρμογή εργαζομένων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, που απασχολούν 1-49 άτομα, εντός της οικονομικής κρίσης” αφορά στην ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων μέσω της εκπόνησης και εφαρμογής “Κλαδικών Σχεδίων Διαρθρωτικής Προσαρμογής Επιχειρήσεων σε επίπεδο Νομού”, με στόχο την ανταπόκρισή τους στις νέες συνθήκες που διαμορφώνει η οικονομική κρίση. Το Πρόγραμμα θα υλοποιηθεί με τρεις Προσκλήσεις Α, Β και Γ ως ακολούθως: Πρόσκληση Α΄ Στην Πρόσκληση Α΄ θα κληθούν από τον Δικαιούχο ΕΚΑΕ οι Κλαδικοί Συλλογικοί Φορείς να συντάξουν και να υποβάλουν Κλαδικά Σχέδια Διαρθρωτικής Προσαρμογής σε επίπεδο Νομού, τα οποία θα εξειδικεύονται σε προτάσεις για τις Πολύ Μικρές και Μικρές Επιχειρήσεις (1-49 ατόμων), που θα εκδηλώσουν ταυτόχρονα ενδιαφέρον να συμμετάσχουν στην πρόσκληση Β΄ ... Πρόσκληση Β΄ Στην Πρόσκληση Β΄ θα κληθούν από τον ΕΦΔ-ΕΚΑΕ οι Πολύ Μικρές και Μικρές Επιχειρήσεις μέλη των προαναφερθέντων Κλαδικών Φορέων να υποβάλλουν φάκελο υπαγωγής στο πρόγραμμα, σε συνεργασία με τον Κλαδικό Φορέα και στο πλαίσιο του Κλαδικού Σχεδίου Διαρθρωτικής Προσαρμογής που έχει ετοιμάσει ο Κλαδικός Φορέας... Προϋπόθεση έγκρισης φακέλων υπαγωγής Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων είναι, εκτός από τη θετική αξιολόγησή τους, η έγκριση του Κλαδικού Σχεδίου Διαρθρωτικής Προσαρμογής στο οποίο υπάγονται ... Δικαίωμα συμμετοχής στην παρούσα πρόσκληση Β΄ έχουν οι επιχειρήσεις 1-49 απασχολούμενων οποιασδήποτε νομικής μορφής, οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στο καθεστώς επιχορήγησης ήσσονος σημασίας (de minimis) ... Άρθρο 4 Επιλέξιμες Ενέργειες Οι επιχειρήσεις που θα επιλεγούν για χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος υποχρεούνται να υλοποιήσουν Δράσεις Κατάρτισης και όπου κρίνεται απαραίτητο Δράσεις Συμβουλευτικής: Α. Συμβουλευτικές Υπηρεσίες, οι οποίες θα αφορούν θέματα επιχειρηματικής λειτουργίας ή προσωπικού κ.ά. Β. Δράσεις κατάρτισης:

κατάρτιση/επανακατάρτιση του προσωπικού. 1. Συμβουλευτικές Υπηρεσίες: Περιεχόμενο Ενέργειας. 1.1 Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στην επιχείρηση για θέματα επιχειρηματικής λειτουργίας ή προσωπικού σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο αναδιάρθρωσης για την υπαγωγή της επιχείρησης στην Πρόσκληση Β΄ όπως: ... 2. Δράσεις κατάρτισης. Περιεχόμενο ενέργειας 2.1 Οι δράσεις κατάρτισης σχετίζονται με το Σχέδιο Διαρθρωτικής Προσαρμογής του Κλαδικού Φορέα (Α΄ πρόσκληση) και αφορούν στην κατάρτιση των εργαζομένων της επιχείρησης σε θεματικά πεδία σχετικά με το αντικείμενο της επιχείρησης ή/και με τις ανάγκες των εργαζομένων για κατάρτιση και απόκτηση δεξιοτήτων που συνάδουν με τους στόχους του Σχεδίου Δράσης ... Άρθρο 6.1. Κατηγορίες Επιλέξιμων Δαπανών...2.Κατάρτιση...Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τις δαπάνες: Δαπάνες πιστοποιημένων φορέων κατάρτισης (ΚΕΚ). Δαπάνες καταρτιζόμενων (αμοιβές καταρτιζόμενων)...Επιπλέον διευκρινίζεται ότι οι κατηγορίες των δαπανών που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση των στόχων του προγράμματος θεωρούνται επιλέξιμες, εφόσον αποδεικνύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά και παραστατικά που προβλέπει ο Κ.Β.Σ.... Άρθρο 11 Η τήρηση από τους δικαιούχους των δεσμεύσεων που έχουν αναλάβει, καθώς και των στοιχείων και διαδικασιών που απορρέουν από το ισχύον νομικό πλαίσιο, είναι υποχρεωτική. Η μη τήρηση ή η ελλιπής τήρηση αυτών μπορεί να επιφέρει την περικοπή δαπανών ή ακόμα και την ακύρωση των δράσεων και την επιστροφή τυχόν εισπραχθέντων χρηματικών ποσών ως παρανόμως ή αχρεωστήτως καταβληθέντων... Πορίσματα επαληθεύσεων που επισημαίνουν παρεκκλίσεις από τους όρους υλοποίησης, τίθενται υπόψη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΑΕ, το οποίο αποφασίζει την περικοπή μέρους της χρηματοδότησης, ή την ακύρωση του προγράμματος και επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, σύμφωνα με το κεφάλαιο Δ της υπ' αριθμ. 14053/ΕΥΣ1749 Υπουργικής Απόφασης Συστήματος Διαχείρισης (ΦΕΚ 540/Β΄/27.3.2008). Ακύρωση του προγράμματος επιβάλλεται στην περίπτωση που διαπιστώνεται παράβαση των διατάξεων της παρούσας ή χρησιμοποίηση των πόρων του προγράμματος για δραστηριότητες κατάρτισης ξένες προς το περιεχόμενο του προγράμματος, ή δήλωση ανακριβών στοιχείων κατά την τρέχουσα ή τις προηγούμενες χρήσεις ή καταστρατήγηση με

οποιοδήποτε τρόπο των όρων ή των προϋποθέσεων του προγράμματος ή του Συμφωνητικού Συνεργασίας ...”.

6. Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος “Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού” του Ε.Σ.Π.Α της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 εκδόθηκε η υπ’ αριθμ. 0.18806/Οικ.3.3072/18.10.2010 ΚΥΑ, στην οποία προβλέφθηκαν οι προϋποθέσεις και η διαδικασία ενίσχυσης μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που απασχολούν 1-49 άτομα, μέσα από δράσεις συμβουλευτικής της επιχείρησης και δράσεις κατάρτισης του προσωπικού, με σκοπό τη διαρθρωτική προσαρμογή τους, ώστε να ανταποκριθούν στις νέες συνθήκες που διαμορφώνει η οικονομική κρίση. Ως Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης (Ε.Φ.Δ.) του Επιχειρησιακού Προγράμματος ορίστηκε το ν.π.ι.δ. “Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού” (Ε.Ι.Ε.Α.Δ.). Στην ως άνω ΚΥΑ ρητώς ορίζεται ότι τυχόν μη τήρηση από τους δικαιούχους των δεσμεύσεων που προκύπτουν από το θεσμικό πλαίσιο και τη σύμβαση που έχουν συνάψει με τον Ε.Φ.Δ. μπορεί να επιφέρει την περικοπή δαπανών ή ακόμα και την ακύρωση των δράσεων και την επιστροφή τυχόν εισπραχθέντων χρηματικών ποσών ως παρανόμως ή αχρεωστήτως καταβληθέντων. Για τον έλεγχο της τήρησης των υποχρεώσεων αυτών εξουσιοδοτείται ο Ε.Φ.Δ., ο οποίος διενεργεί τις σχετικές διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις. Στο πλαίσιο αυτό, εφόσον ο Ε.Φ.Δ. διαπιστώσει παράβαση των δεσμεύσεων εκ μέρους του δικαιούχου διενεργεί την προβλεπόμενη στην υπ’ αριθμ. 14053/ΕΥΣ1749/27.3.2008 ΥΑ διαδικασία για τη δημοσιονομική διόρθωση – ανάκτηση του ποσού, που τυχόν έχει καταβληθεί στον δικαιούχο, εκδίδει δε και την σχετική πράξη δημοσιονομικής διόρθωσης ενώ εισηγείται προς τον αρμόδιο διατάκτη την έκδοση της πράξης ανάκτησης. Περαιτέρω, απαραίτητο στοιχείο της απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης αποτελεί ο καθορισμός της αιτίας επιστροφής του προς ανάκτηση ποσού, η οποία πρέπει να περιέχεται, έστω και συνοπτικά, στο σώμα αυτής, δυνάμενη να συμπληρώνεται περαιτέρω από την έκθεση διοικητικής επαλήθευσης και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου. Η αιτιολογία αυτή, όπως προκύπτει από το σώμα της απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης σε συνδυασμό με το περιεχόμενο της έκθεσης διοικητικής επαλήθευσης και τα λοιπά στοιχεία του

φακέλου, πρέπει να είναι ειδική και πλήρης, δηλαδή να περιλαμβάνει αφενός μεν τη νομική αιτία που δικαιολογεί την επιβολή της, αφετέρου δε τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν την παραβίαση των κρίσιμων διατάξεων και δικαιολογούν τη μερική ή ολική ακύρωση της δημόσιας επιχορήγησης, καθώς και τον τρόπο υπολογισμού του ποσού αυτού στο συγκεκριμένο ύψος.

7. Τέλος, στην υπ' αριθμ. 4556/13.12.2012 απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ι.Ε.Α.Δ., η οποία αναρτήθηκε στη Διαύγεια (ΑΔΑ: Β4ΜΒΟΞ7Φ-51Ο) και στον ιστότοπο του Ε.Ι.Ε.Α.Δ., αντιμετωπίζονται οι περιπτώσεις μετατροπών και μεταβολών που επέρχονται στις επιχειρήσεις που έχουν υπαχθεί στο επίμαχο πρόγραμμα και παρατίθενται οι προϋποθέσεις αποδοχής από το Ε.Ι.Ε.Α.Δ. τέτοιων μετατροπών. Ειδικότερα, στην απόφαση αυτή αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: "... Περίπτωση 13η: Μετατροπή Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή Ε.Π.Ε. σε ατομική. Όταν, μετά από θάνατο ή συνταξιοδότηση εταίρου/ων ο εναπομείνας υποχρεωτικά κλείνει την προσωπική εταιρία και συνεχίζει με ατομική επιχείρηση...".

8. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η ομόρρυθμη εταιρία με την επωνυμία "... Ο.Ε.", με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών κομμωτηρίου, υπέβαλε την υπ' αριθμ. 4315/13.5.2011 αίτηση ένταξης στο ανωτέρω συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα "Διαρθρωτική προσαρμογή εργαζομένων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, που απασχολούν 1-49 άτομα, εντός της οικονομικής κρίσης (Πρόσκληση Β)". Κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ήταν σε ισχύ το αρχικό από 11.1.2000 καταστατικό σύστασης ομόρρυθμης εταιρίας, σύμφωνα με το οποίο τα μόνα μέλη της άνω Ο.Ε. ήταν η ... (δεύτερη εκκαλούσα) και ο γιός της ... (πρώτος εκκαλών), διαθέτοντας η πρώτη ποσοστό 80% και ο δεύτερος ποσοστό 20%. Η αίτηση αυτή έγινε δεκτή και στις 17.10.2012 υπεγράφη η σχετική σύμβαση μεταξύ του Ε.Ι.Ε.Α.Δ. ως Ε.Φ.Δ. και της δεύτερης εκκαλούσας ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρίας, με συνολική εγκριθείσα ενίσχυση 17.400 ευρώ, το 80% της οποίας (13.920 ευρώ) καταβλήθηκε στην ως άνω Ο.Ε. στις 29.11.2013, δια ισόποσης πιστώσεως του τηρούμενου στην τράπεζα Πειραιώς λογαριασμού της. Στις 4.11.2014 η δεύτερη εκκαλούσα, δυνάμει του σχετικού ιδιωτικού συμφωνητικού, αποχώρησε από την εταιρεία λόγω συνταξιοδότησης και μεταβίβασε την εταιρική της μερίδα α) στον πρώτο εκκαλούντα κατά ποσοστό 79%

και β) στην τρίτη εκκαλούσα κατά ποσοστό 1%, με αποτέλεσμα ο πρώτος εκκαλών να διαθέτει πλέον ποσοστό 99% και η τρίτη εκκαλούσα ποσοστό 1%. Ακολούθως, με το από 6.2.2015 ιδιωτικό συμφωνητικό, οι δύο ως άνω ομόρρυθμοι εταίροι έλυσαν την προαναφερόμενη Ο.Ε. και ο πρώτος εξ αυτών, που διέθετε ποσοστό 99%, συνέχισε τη δραστηριότητάς της με την ίδια επωνυμία και έδρα υπό τη μορφή πλέον ατομικής επιχείρησης, με ημερομηνία έναρξης εργασιών την 17.2.2015. Με την 1836/24.1.2018 έκθεση διοικητικής επαλήθευσης, αν και διαπιστώθηκε ότι το φυσικό αντικείμενο της πράξης υλοποιήθηκε χωρίς παρεκκλίσεις, εντούτοις προτάθηκε η επιβολή δημοσιονομικής διόρθωσης προς ανάκτηση του ποσού της ενίσχυσης των 13.920 ευρώ που η ως άνω Ο.Ε. είχε λάβει, με την αιτιολογία ότι **α)** ο φάκελος αποπληρωμής ήταν ελλιπής διότι είχε συμπεριληφθεί σε αυτόν «μέρος μόνο» του εντύπου 6 και των οικονομικών βιβλίων της επιχείρησης, **β)** δεν αποδεικνυόταν η καταβολή των αμοιβών – επιδομάτων εκπαίδευσης στους έξι (6) εργαζόμενους του κομμωτηρίου που καταρτίστηκαν στο πλαίσιο του ως άνω προγράμματος, ήτοι στους .. και **γ)** κατά παράβαση της περίπτωσης 13 της 4556/13.12.2012 απόφασης του Δ.Σ. του Ε.Ι.Ε.Α.Δ μετατράπηκε η ως άνω Ο.Ε. σε ατομική επιχείρηση, αφού η μετατροπή αυτή δεν οφειλόταν σε θάνατο ή συνταξιοδότηση του μέλους της ... (τρίτης εκκαλούσας) που διέθετε ποσοστό 1%, ώστε να ήταν επιτρεπτή η συνέχιση της δραστηριότητάς της ατομικά από το μοναδικό εναπομείναν μέλος της ... (πρώτο εκκαλούντα). Ακολούθως, κατ' αποδοχή της ως άνω πρότασης και υιοθετώντας τις αιτιολογίες της, εκδόθηκαν το μεν η, μη ευθέως προσβαλλόμενη, πλην παρεμπιπτόντως κρινόμενη, 1013οικ/30.6.2020 απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ι.Ε.Α.Δ. (...), με την οποία ανακλήθηκε η απόφαση υπαγωγής της ως άνω Ο.Ε. στο επίμαχο πρόγραμμα, το δε η ήδη προσβαλλόμενη 654 Οικ./24.3.2022 απόφαση του Προέδρου – Γενικού Διευθυντή του Ε.Ι.Ε.Α.Δ., με την οποία επιβλήθηκε σε βάρος των εκκαλούντων, υπό την ιδιότητά τους ως τέως ομόρρυθμων εταιρών της άνω εταιρείας, δημοσιονομική διόρθωση προς ανάκτηση του ως άνω ποσού (13.920 ευρώ) της καταβληθείσας ενίσχυσης.

9. Με την κρινόμενη έφεσή τους οι εκκαλούντες, προς αντίκρουση της ως άνω υπό στοιχείο β) αιτιολογίας, ισχυρίζονται ότι οι ως άνω εργαζόμενοι, που

καταρτίσθηκαν στο πλαίσιο του επίμαχου προγράμματος, εισέπραξαν το εκπαιδευτικό επίδομα που δικαιούνταν. Ο ισχυρισμός αυτός παρίσταται αληθής, αφού από τα στοιχεία που επικαλούνται και προσκομίζουν οι εκκαλούντες, ήτοι τις υπ' αριθμ. 1,2,3,4,5 και 6/31.12.2013 αποδείξεις δαπανών της ως άνω Ο.Ε. και το από 31.12.2013 αντίγραφο κίνησης του τηρούμενου στην τράπεζα Eurobank λογαριασμού της, αποδεικνύεται ότι οι ως άνω καταρτισθέντες εργαζόμενοι εισέπραξαν το δικαιούμενο εκπαιδευτικό επίδομα, ύψους 534,80 ευρώ, δια της πιστώσεώς του στους κατά περίπτωση τηρούμενους τραπεζικούς λογαριασμούς τους [βλ. άρθρο 8 παρ. 13 περ. δ' του ισχύοντος κατά τον κρίσιμο χρόνο Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (Άρθρο Πρώτο Υποπαράγραφος Ε1 του ν. 4093/2012 Α'222)]. Περαιτέρω, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα με την κρινόμενη έφεση, η ως άνω υπό στοιχείο α) αιτιολογία είναι όλως γενική και αόριστη, αφού περιορίζεται στην απλή και μόνο διαπίστωση ότι προσκομίστηκε «μέρος μόνο» του εντύπου 6 και των οικονομικών βιβλίων της επιχείρησης, χωρίς να στηρίζει τις εν λόγω ελλείψεις σε παράβαση συγκεκριμένων διατάξεων, που τυχόν διέπουν το επίμαχο πρόγραμμα, και την, συνεπεία της παράβασης αυτής, αδυναμία πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου της ενίσχυσης. Εξάλλου, η 4556/13.12.2012 απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ι.Ε.Α.Δ, στην παράβαση των όρων της οποίας θεμελιώνεται η ως άνω υπό στοιχείο γ) αιτιολογία, αναρτήθηκε στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ σε χρόνο μεταγενέστερο της υπογραφής της σύμβασης (17.10.2012) και, συνεπώς, δεν μπορεί να αντισταχθεί στους εκκαλούντες (βλ. ΣτΕ 865/2022). Σε κάθε περίπτωση δεν στοιχειοθετείται εν προκειμένω ουσιαστική παραβίαση της περίπτωσης 13 της ως άνω απόφασης του Δ.Σ. του Ε.Ι.Ε.Α.Δ., παρά μόνο όλως τυπική τοιαύτη, όπως βάσιμα προβάλλεται με την κρινόμενη έφεση. Τούτο διότι, όπως καταδεικνύεται από τα πραγματικά περιστατικά που εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, η συνέχιση της δραστηριότητας της λυθείσας Ο.Ε. ατομικά από τον κατέχοντα ποσοστό 99% αυτής εταίρο του ... (πρώτο εκκαλούντα) ήταν απότοκη της συνταξιοδότησης της αρχικής εταίρου (δεύτερης εκκαλούσας), αφού η ενδιάμεση συμμετοχή στην Ο.Ε. της τρίτης εκκαλούσας, με ποσοστό μόλις 1%, ήταν όλως συγκυριακή και επουσιώδης. Συνεπώς, η ανάκληση της απόφασης υπαγωγής της άνω Ο.Ε. στο επίμαχο πρόγραμμα για τον ως άνω τυπικό και μόνο

λόγο και η, συνεπεία της ανάκλησης αυτής, επιβολή σε βάρος των τέως εταίρων της και ήδη εκκαλούντων της ένδικης δημοσιονομικής διόρθωσης, αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας, που επιβάλλει τα ως άνω μέτρα να τελούν σε εύλογη σχέση αναλογίας προς τη σοβαρότητα της διαπιστωθείσας παράβασης. Μετά από την, κατά τα ανωτέρω, επί της ουσίας ευδοκίμηση της κρινόμενης έφεσης, παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση του προβαλλόμενου με αυτή λόγου περί παραγραφής του δικαιώματος επιβολής της ένδικης δημοσιονομικής διόρθωσης.

10. Κατόπιν των ανωτέρω πρέπει η κρινόμενη έφεση να γίνει δεκτή, να ακυρωθεί η 654 Οικ./24.3.2022 απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης του Προέδρου – Γενικού Διευθυντή του Ε.Ι.Ε.Α.Δ., να διαταχθεί η απόδοση στους εκκαλούντες του καταβληθέντος παραβόλου και, εκτιμωμένων των περιστάσεων, να απαλλαγεί το Ελληνικό Δημόσιο από τα δικαστικά έξοδα των εκκαλούντων (άρθρα 310 παρ. 1 και 314 παρ. 3 του ν. 4700/2020).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την έφεση.

Ακυρώνει την 654 Οικ./24.3.2022 απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης του Προέδρου – Γενικού Διευθυντή του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού.

Διατάσσει την απόδοση του καταβληθέντος παραβόλου στους εκκαλούντες και απαλλάσσει το Ελληνικό Δημόσιο από τα δικαστικά έξοδά τους.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 22 Νοεμβρίου 2024.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ **Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΠΑΡΕΔΡΟΣ**
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ-ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΥΛΟΥΜΠΙΝΗ **ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΚΑΡΒΕΛΗΣ**

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΑΡΙΑ ΦΟΡΤΣΕΡΑ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου στις 25 Φεβρουαρίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ- ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΥΛΟΥΜΠΙΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΑΡΙΑ ΦΟΡΤΣΕΡΑ